

Załącznik nr 2 do Regulaminu
nr naboru FEDS.02.07-IZ.00-006/23

Lista wskaźników na poziomie Działania
2.7 Ochrona przyrody i klimatu FEDS 2021-2027

Główną funkcją wskaźników jest zmierzenie, na ile cel główny projektu zostały zrealizowany. Wskaźniki służą ilościowej prezentacji działań podjętych w ramach projektu i ich rezultatów. W trakcie realizacji projektu wskaźniki powinny umożliwiać mierzenie jego postępu względem celów projektu.

Wybór wskaźników projektu powinien być powiązany z typem realizowanego przedsięwzięcia i planowanymi działaniami, które wnioskodawca zamierza podjąć w ramach projektu. Do celu głównego projektu wnioskodawca powinien dobrać odpowiednie wskaźniki, produktu i rezultatu bezpośredniego. Muszą być logicznie powiązane z projektem i spójne.

Każdy ze wskaźników powinien posiadać następujące cechy:

- adekwatność – wskaźnik powinien być dostosowany do charakteru projektu oraz oczekiwanych efektów związanych z jego realizacją;
- mierzalność – wskaźnik powinien być kwantyfikowalny, tj. wyrażony w wartościach liczbowych bądź finansowych;
- wiarygodność – wskaźnik powinien być zdefiniowany w taki sposób, aby jego weryfikacja nie powodowała trudności;
- dostępność – wskaźnik powinien być łatwy do określenia w wyniku realizacji projektu;
- określony w czasie – wartość wskaźnika powinna zostać określona w czasie, tj. określony rok osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika oraz okres, w którym będzie mierzony wskaźnik.

Odpowiednio we wniosku o dofinansowanie należy określić, w jaki sposób mierzona będzie realizacja celu poprzez ustalenie wskaźników. Należy określić, co najmniej jeden podstawowy i mierzalny wskaźnik, który w sposób precyzyjny umożliwi weryfikację stopnia realizacji celu głównego projektu.

W ramach FEDS 2021-2027 rozróżnia się następujące wskaźniki:

- a) **kluczowe wskaźniki produktu i rezultatu** – wskaźniki ujęte w FEDS 2021-2027, SZOP FEDS 2021-2027 pochodzące z LWK 2021¹;
- b) **specyficzne dla programu wskaźniki produktu i rezultatu** – wskaźniki ujęte w FEDS 2021-2027, SZOP FEDS 2021-2027;
- c) **specyficzne dla projektu wskaźniki produktu i rezultatu** - wskaźniki specyficzne dla projektu podlegają monitorowaniu i rozliczeniu wyłącznie na poziomie projektu.

Wymagania w zakresie wskaźników w projekcie:

W ramach wniosku o dofinansowanie projektu wnioskodawca określa wskaźniki służące pomiarowi działań i celów założonych w projekcie. Wskaźniki w ramach projektu należy określić mając w szczególności na uwadze zapisy Regulaminu dla naboru.

W przypadku, gdy w ramach danego Działania uwzględniony został wskaźnik z FEDS 2021-2027, SZOP FEDS 2021-2027, który odzwierciedla zakres projektu, jego wykazanie dla wnioskodawcy jest obligatoryjne.

Wskaźniki produktu są to wskaźniki powiązane bezpośrednio z wydatkami ponoszonymi w projekcie, mierzone konkretnymi wielkościami. Liczone są w jednostkach fizycznych lub monetarnych. Wybrane przez

¹ Lista wskaźników kluczowych, o której mowa w art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (tekst jedn.: Dz.U. z 2022 r. poz. 1079 z późn.zm.)

wnioskodawcę wskaźniki muszą być adekwatne do zakresu projektu oraz mają być powiązane z głównymi kategoriami wydatków w projekcie.

Dla każdego z wybranych wskaźników wnioskodawca zobowiązany jest do wskazania „Jednostki miary”, „Wartości bazowej”, „Wartości docelowej wskaźnika”, a także „Źródła informacji o wskaźniku”.

Wartość docelowa dla wskaźnika produktu to wyrażony liczbowo stan danego wskaźnika na moment zakończenia rzeczowej realizacji projektu.

Wartość bazową należy określić na poziomie 0.

Jako źródło informacji o wskaźniku wskazać należy odpowiedni dokument (np. protokół odbioru robót).

W ramach wniosku o dofinansowanie wnioskodawca ma obowiązek uwzględnić **wszystkie adekwatne** wskaźniki produktu z poniższej tabeli, odpowiadające celowi projektu.

Nazwa wskaźnika produktu	Jednostka miary	Definicja wskaźnika	Rodzaj dokumentu, w którym określono wskaźnik
Długość odnowionych szlaków turystycznych (WLWK-PLRO136)	km	Wskaźnik mierzy długość odnowionych szlaków turystycznych. Szlak turystyczny to wytyczona w terenie trasa służąca do odbywania wycieczek, oznakowana jednolitymi znakami (symbolami) i wyposażona w urządzenia informacyjne, które zapewniają bezpieczne i spokojne jej przebycie turyście o dowolnym poziomie umiejętności i doświadczenia, o każdej porze roku i w każdych warunkach pogodowych, o ile szczegółowe wymagania nie stanowią inaczej (okresowe zamykanie w przypadku niekorzystnych warunków pogodowych lub ze względów przyrodniczych na terenach chronionych). Rozróżnia się następujące rodzaje szlaków turystycznych: - piesze górskie i nizinne oraz ścieżki spacerowe, przyrodnicze i dydaktyczne, - narciarskie, - rowerowe, - kajakowe, - jeździeckie. Definicja na podstawie: „Instrukcja znakowania szlaków turystycznych PTTK”.	SZOP FEDS 2021-2027
Długość utworzonych szlaków turystycznych (WLWK-PLRO137)	km	Wskaźnik mierzy długość utworzonych szlaków turystycznych. Szlak turystyczny to wytyczona w terenie trasa służąca do odbywania wycieczek, oznakowana jednolitymi znakami (symbolami) i wyposażona w urządzenia informacyjne, które zapewniają bezpieczne i spokojne jej przebycie turyście o dowolnym poziomie umiejętności i doświadczenia, o każdej porze roku i w każdych warunkach pogodowych, o ile szczegółowe wymagania nie stanowią inaczej (okresowe zamykanie w przypadku niekorzystnych warunków pogodowych lub ze względów przyrodniczych na terenach chronionych). Rozróżnia się następujące rodzaje szlaków turystycznych: - piesze górskie i nizinne oraz ścieżki spacerowe, przyrodnicze i dydaktyczne, - narciarskie, - rowerowe,	SZOP FEDS 2021-2027

		- kajakowe, - jeździeckie. Definicja na podstawie: „Instrukcja znakowania szlaków turystycznych PTTK”.	
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) (WLWK-PLRO132)	szt.	Wskaźnik odnosi się do liczby obiektów w ramach realizowanego projektu, które zaopatrzone w specjalne pojazdy, windy, urządzenia głośnomówiące, bądź inne udogodnienia (tj. usunięcie barier w dostępie, w szczególności barier architektonicznych) ułatwiający dostęp do tych obiektów i poruszanie się po nich osobom z niepełnosprawnościami, w szczególności ruchowymi czy sensorycznymi. Jako obiekty należy rozumieć konstrukcje połączone z gruntem w sposób trwały, wykonane z materiałów budowlanych i elementów składowych, będące wynikiem prac budowlanych (wg. def. PKOB). Należy podać liczbę obiektów, a nie sprzętów, urządzeń itp., w które obiekty zaopatrzone. Jeśli instytucja, zakład itp. składa się z kilku obiektów, należy zliczyć wszystkie, które dostosowano do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Wskaźnik mierzony w momencie rozliczenia wydatku związanego z wyposażeniem obiektów w rozwiązania służące osobom z niepełnosprawnościami w ramach danego projektu.	
Liczba obiektów infrastruktury na cele ukierunkowania ruchu turystycznego albo edukacji przyrodniczej (WLWK-PLRO194)	szt.	Wskaźnik podaje liczbę obiektów infrastruktury na cele ukierunkowania ruchu turystycznego albo edukacji przyrodniczej.	SZOP FEDS 2021-2027
Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody (WLWK-PLRO074)	szt.	Wskaźnik mierzy liczbę opracowanych lub zaktualizowanych dokumentów planistycznych wynikających z przepisów ustawy o ochronie przyrody. Dla osiągnięcia wskaźnika wystarczającym jest przygotowanie projektu dokumentu.	SZOP FEDS 2021-2027
Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) (WLWK-PLRO199)	szt.	Racjonalne usprawnienie oznacza konieczne i odpowiednie zmiany oraz dostosowania, nie nakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, rozpatrywane osobno dla każdego konkretnego przypadku, w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami. Wskaźnik mierzony w	SZOP FEDS 2021-2027

		<p>momencie rozliczenia wydatku związanego z racjonalnymi usprawnieniami w ramach danego projektu. Przykłady racjonalnych usprawnień: tłumacz języka migowego, transport niskopodłogowy, dostosowanie infrastruktury (nie tylko budynku, ale też dostosowanie infrastruktury komputerowej np. programy powiększające, mówiące, drukarki materiałów w alfabecie Braille'a), osoby asystujące, odpowiednie dostosowanie żywienia. Do wskaźnika powinny zostać wliczone zarówno projekty ogólnodostępne, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień, jak i dedykowane (zgodnie z kategoryzacją projektów z Wytocznych w zakresie realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027). Na poziomie projektu wskaźnik może przyjmować maksymalną wartość 1 - co oznacza jeden projekt, w którym sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami. Liczba sfinansowanych racjonalnych usprawnień, w ramach projektu, nie ma znaczenia dla wartości wykazywanej we wskaźniku. Definicja na podstawie: Wytoczne w zakresie realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027.</p>	
Liczba wspartych form ochrony przyrody (WLWK-PLRO071)	szt.	<p>Wskaźnik mierzy liczbę wspartych form ochrony przyrody, które zostały, zachowane, zabezpieczone, poddane konserwacji, renowacji, restauracji lub wyposażone. Formy ochrony przyrody: 1) parki narodowe; 2) rezerваты przyrody; 3) parki krajobrazowe; 4) obszary chronionego krajobrazu; 5) obszary Natura 2000; 6) pomniki przyrody; 7) stanowiska dokumentacyjne; 8) użytki ekologiczne; 9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe; 10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów</p>	FEDS 2021-2027
Powierzchnia obszarów chronionych i cennych przyrodniczo innych niż Natura 2000 objętych działaniami ochronnymi i odtwarzającymi (WLWK-PLRO069)	ha	<p>Wskaźnik mierzy powierzchnię obszarów chronionych innych niż Natura 2000, na których będą prowadzone działania ochronne i odtwarzające.</p>	SZOP FEDS 2021-2027

Powierzchnia obszarów Natura 2000 objętych środkami ochrony i odtworzenia (WLWK-RCO037)	ha	Powierzchnia obszarów Natura 2000 objętych środkami ochrony i odtworzenia finansowanymi w ramach projektów objętych wsparciem. Środki te muszą być zgodne z priorytetowymi ramami działania (PAF). PAF są strategicznymi narzędziami wieloletniego planowania, których celem jest zapewnienie kompleksowego przeglądu środków niezbędnych do realizacji ogólnounijnej sieci Natura 2000 oraz powiązanie ich z odpowiednimi instrumentami finansowania UE	SZOP FEDS 2021-2027
Powierzchnia parków krajobrazowych objętych wsparciem w ramach realizacji zadań objętych planami ochrony (WLWK-PLRO072)	ha	Wskaźnik mierzy powierzchnię terenu leżącą na obszarach parków krajobrazowych, na której wykonano zabiegi ochrony czynnej, ujęte w planach ochrony w ramach realizowanego projektu	SZOP FEDS 2021-2027
Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony (WLWK-PLRO070)	ha	Wskaźnik mierzy powierzchnie terenu na której odtworzono lub utworzono siedlisko przyczyniając się do poprawy stanu ochrony gatunków, siedlisk lub ekosystemów różnorodności biologicznej w ramach realizowanego projektu	SZOP FEDS 2021-2027
Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu (WLWK-RCO026)	ha	Powierzchnia zielonej infrastruktury nowo wybudowanej lub znacznie zmodernizowanej w celu poprawy przystosowania się do zmian klimatu, na przykład poprzez wzmocnienie ochrony przed powodzią i zapobieganie erozji gleby. Zielona infrastruktura zazwyczaj odnosi się do drzew, trawników, żywopłotów, parków, pól, lasów itp. Wskaźnik obejmuje również niebieską infrastrukturę taką jak elementy wodne, takie jak rzeki, kanały, stawy, tereny podmokłe, tereny zalewowe, urządzenia do uzdatniania wody itp. (zob. Naumann et al. (2011) w odniesieniach)	FEDS 2021-2027

Wskaźniki rezultatu są to wskaźniki odnoszące się do bezpośrednich efektów projektu, stanowią wynik realizacji projektu, ale mogą mieć na niego wpływ także inne zewnętrzne czynniki; niepowiązane bezpośrednio z wydatkami ponoszonymi w projekcie. Dostarczają informacji o zmianach jakie nastąpiły w wyniku realizacji projektu, w porównaniu z wielkością wyjściową (bazową). Są logicznie powiązane ze wskaźnikami produktu. Muszą być adekwatne do celu projektu.

Dla każdego z wybranych wskaźników wnioskodawca zobowiązany jest do wskazania „Jednostki miary”, „Wartości bazowej”, „Wartości docelowej wskaźnika”, a także „Źródła informacji o wskaźniku”.

Wartość docelowa dla wskaźnika rezultatu to wyrażony liczbowo stan danego wskaźnika uzyskany w efekcie realizacji projektu.

Jako źródło informacji o wskaźniku wskazać należy odpowiedni dokument.

Wszyscy wnioskodawcy są zobligowani do określenia poniższych wskaźników rezultatu, jeśli są adekwatne do celu projektu.

Nazwa wskaźnika rezultatu	Jednostka miary	Definicja wskaźnika	Rodzaj dokumentu, w którym określono wskaźnik
Liczba gatunków zagrożonych, dla których wykonano działania ochronne (WLWK-PLRR042)	szt.	Wskaźnik mierzy liczbę gatunków zagrożonych w skali europejskiej lub krajowej, które zostały objęte działaniami ochronnymi. Działania ochronne powinny być zgodne z właściwymi PZO/PO/POG.	SZOP FEDS 2021-2027
Liczba inwazyjnych gatunków obcych, wobec których podjęto działania ograniczające ich negatywny wpływ (WLWK-PLRR044)	szt.	Wskaźnik mierzy liczbę inwazyjnych gatunków obcych, wobec których podjęto działania ograniczające ich negatywny wpływ.	SZOP FEDS 2021-2027
Liczba zachowanych lub udrożnionych korytarzy ekologicznych (WLWK-PLRR053)	szt.	Wskaźnik rezultatu dla inwestycji polegających na zapewnieniu ciągłości korytarzy ekologicznych przede wszystkim poprzez likwidowanie barier i sztucznych ograniczeń, budowę przepławek, przejść dla zwierząt, łączenie rozdrobnionych kompleksów leśnych w zwarte i ciągłe struktury krajobrazu.	SZOP FEDS 2021-2027
Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury (WLWK-RCR095)	osoby	Szacunkowa liczba ludności mieszkająca w promieniu 2 km od nowo wybudowanej lub znacznie zmodernizowanej publicznej zielonej infrastruktury na obszarach miejskich wspieranej w ramach projektów (zob. badanie KE 2012 w odniesieniach).	FEDS 2021-2027
Powierzchnia obszarów chronionych, dla których opracowano dokumenty planistyczne (WLWK-PLRR043)	ha	Wskaźnik mierzy powierzchnię obszarów chronionych, dla których opracowano lub zaktualizowano PZO/PO. Dla osiągnięcia wskaźnika wystarczającym jest przygotowanie projektu dokumentu.	SZOP FEDS 2021-2027
Powierzchnia wspartych obszarów chronionych (PROG-DOL1R)	ha	Wskaźnik mierzy łączną powierzchnię obszarów chronionych wspartych w ramach projektów. Do obszarów chronionych zalicza się: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz korytarze ekologiczne. Powierzchnia wspartych obszarów liczona jest jako całkowita powierzchnia obszaru chronionego objętego wsparciem w ramach projektu.	FEDS 2021-2027

		<p>W przypadku, w którym projekt realizowany jest jedynie na wycinku obszaru chronionego (np. odtworzenia siedliska), do wskaźnika należy wliczyć całkowitą powierzchnię obszaru chronionego (np. parku krajobrazowego). W przypadku, w którym projekt realizuje kilka obszarowych form ochrony przyrody, należy wyliczyć wartość powierzchni bez dublowania się poszczególnych form. Do form wsparcia uwzględnionych przez wskaźnik zalicza się:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) czynną ochronę przyrody, w tym utrzymania i/lub przywrócenia do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, a także innych zasobów przyrody; 2) zmniejszenie presji turystycznej poprzez odpowiednią kanalizację ruchu turystycznego. 	
--	--	---	--

W ramach wniosku o dofinansowanie Wnioskodawca ma obowiązek uwzględnić **wszystkie adekwatne** wskaźniki produktu oraz rezultatu z listy przedstawionej w powyższych tabelach, odpowiadające celowi projektu. Dodatkowo w ramach wniosku o dofinansowanie Wnioskodawca może określić inne, dodatkowe wskaźniki specyficzne dla danego projektu, o ile będzie to niezbędne dla prawidłowej realizacji projektu (tzw. wskaźniki produktu i rezultatu specyficzne dla projektu).

We wniosku o dofinansowanie należy określić, w jaki sposób i na jakiej podstawie mierzone będą wskaźniki realizacji celu projektu poprzez ustalenie źródła weryfikacji / pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz częstotliwości pomiaru. Dlatego przy określaniu wskaźników należy wziąć pod uwagę dostępność i wiarygodność danych niezbędnych do pomiaru danego wskaźnika.

Wartość bazowa (tzn. wartość w momencie rozpoczęcia realizacji projektu) w przypadku każdego wskaźnika powinna być wykazana na poziomie „0”.

O ile w umowie o dofinansowanie projektu nie wskazano inaczej, efekt wsparcia na poziomie projektu występuje:

a) w przypadku wskaźników produktu określonych na poziomie projektu – w okresie od rozpoczęcia realizacji projektu do ukończenia produktu w ramach projektu, przy czym osiągnięte wartości powinny zostać wykazane najpóźniej we wniosku o płatność końcową,

b) w przypadku wskaźników rezultatu określonych na poziomie projektu:

- **co do zasady – w okresie 12 miesięcy od zakończenia okresu realizacji projektu określonego w umowie o dofinansowanie projektu lub, o ile wynika to ze specyfiki projektu, od ukończenia produktu w ramach projektu,**

lub

- **w okresie trwałości projektu, na zasadach określonych przez IZ FEDS (w umowie o dofinansowanie projektu/decyzji o dofinansowaniu) – w przypadku wskaźników, których termin realizacji został wydłużony na wniosek Beneficjenta i za zgodą IZ FEDS, jednak nie później niż do dnia 31.12.2029 r.**